

Sygn. akt I ACa 515/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Miastkowska (spraw.)
Sędziowie:	SSA Anna Cesarz SSO del. Izydor. Rekść
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 17 stycznia 2013 r.

sygn. akt I C 1714/12

1. oddala apelację,
2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz M. S. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 515/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17.I.2013r. wydanym w sprawie z powództwa M. S. przeciwko (...) S.A. w W. o zadośćuczynienie, Sąd Okręgowy w Płocku zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 60.000 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu, umorzył postępowanie w zakresie żądania odsetek ustawowych od kwoty 80.000 zł za okres od dnia 28 lipca 2012r. do dnia 11 sierpnia 2012r. i oddalił powództwo w pozostałej części.

Orzeczenie zostało oparte na ustaleniach, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne. Sąd I instancji zaznaczył między innymi, iż w dniu 25.X.2004r. w wyniku wypadku drogowego zmarł W. S. mąż powódki. Sprawca wypadku za spowodowanie tego wypadku został prawomocnie skazany w sprawie II K 1043/07. Był on ubezpieczony z tytułu odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

Małżonkowie S. mieli dwoje dzieci, ich małżeństwo układało się bardzo dobrze. W. S. pracował jako kierownik mechanik, zarabiał ok. 2.000 zł miesięcznie netto. Wypadek któremu uległ W. S. miał miejsce w czasie wyjazdu służbowego. Nagła śmierć męża zmieniła życie powódki. M. S. nie była w stanie pracować i funkcjonować w życiu codziennym, nie mogła spać, brała leki uspokajające. Powódka miała też kłopoty z młodszym synem, który po śmierci ojca zaczął źle zachowywać się w szkole. Trzy lata po śmierci męża powódka poszła do pracy. Jest zatrudniona jako kasjer sprzedawca, zarabia 1.200 – 1.300 zł netto miesięcznie.

Wyrokiem z 9.III.2013r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie II C 419/08 zasądził na rzecz powódki odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci męża w kwocie 10.000 zł.

W swoich rozważaniach Sąd I instancji podkreślił, iż w niniejszej sprawie nie mógł mieć zastosowania, na co słusznie zwrócił uwagę pozwany, przepis art. 446 § 4 k.c. Przepis ten dotyczy bowiem tych przypadków gdy śmierć osoby bliskiej wynikająca z deliktu miała miejsce po dniu 3.VIII.2008r. – tj. po dacie wejścia w życie powyższego przepisu. Sąd powołał się jednakże na tę linię orzecznictwa Sądu Najwyższego zgodnie, z którą więź emocjonalna łącząca bliskich jest dobrem osobistym, co oznacza, że doznany na skutek śmierci osoby bliskiej uszczerbek może polegać nie tylko na osłabieniu aktywności życiowej i motywacji do przezwycięzania trudności, lecz także być następstwem zerwania więzi między osobą zmarłą a jej najbliższymi. Stąd jeżeli zerwanie więzi rodzinnych na skutek śmierci poszkodowanego powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy u jej bliskich, to mogą oni dochodzić zadośćuczynienia na podstawie przepisów art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu mającego miejsce przed dniem 3.VIII.2008r.

Dlatego Sąd Okręgowy uznał powództwo za usprawiedliwione co do zasady. Decydując o wysokości zadośćuczynienia Sąd ten miał na uwadze rozmiar krzywdy powódki który ocenił jako znaczny. Podkreślił, że powódka wraz z mężem i dziećmi tworzyli udaną rodzinę. W. S. stanowił dla powódki oparcie w codziennych sprawach, dostarczał też rodzinie środków utrzymania. Jego śmierć wiązała się z dużym cierpieniem i bólem. Powódka została sama z dwoma nastoletnimi synami, bez pomocy i wsparcia. Przez dłuższy czas po śmierci męża powódka nie była w stanie pracować i funkcjonować w życiu codziennym, brała też leki uspokajające. Za właściwą do powyższych okoliczności Sąd uznał kwotę 60.000 zł którą zasądził wraz z odsetkami i kosztami procesu.

W apelacji od powyższego wyroku strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 24 i 448 k.c. oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22.V.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, przez zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz powódki w kwocie 60.000 zł.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący domagał się zmiany orzeczenia i oddalenia powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie była uzasadniona.

W niniejszym postępowaniu podstawą pozostawała kwestia czy osoba najbliższa, która zmarła na skutek deliktu, który miał miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 k.c. (3.VIII.2008r.) może domagać się zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z odwołaniem się do przepisów art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. W ocenie Sądu II instancji w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę należy na tak postawione zagadnienie udzielić odpowiedzi twierdzącej.

Pogląd ten, co wymaga podkreślenia, reprezentowany jest w na tyle licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, że można go uznać za utrwalony.

Orzeczenia te zostały przytoczone przez Sąd I instancji (m.in. wyrok z dnia 11.V.2011r. I CSK 621/10, wyrok z dnia 25.V.2011 II CSK 537/10, uchwała z dnia 13.VIII.2011r. III CZP 32/11, wyrok z dnia 15.III.2012r. I CSK 314/11). W powyższych orzeczeniach Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na fakt, iż katalog dóbr osobistych określony w art. 23 k.c. ma charakter otwarty, tak więc jako dobro tej kategorii może być uznana szczególna więź, jaka łączy najbliższych krewnych. Rozważania te dały podstawę do sformułowania tezy, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 248 § 1 k.c. zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem wejścia w życie przepisu art. 446 § 4 k.c.

Wprowadzając w życie przepis art. 446 § 4 k.c. ustawodawca uznał za celowe wyróżnienie świadczenia o charakterze niemajątkowym, przysługującego w sytuacji określonej tym przepisem. Nie oznaczało to jednakże by przed dniem wejścia w życie powyższej normy świadczenia pieniężne osobom bliskim nie przysługiwały. Nie można było bowiem wykluczyć ochrony osób, które utraciły najbliższych krewnych z odwołaniem się do przepisów art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. przy poszerzeniu katalogu dóbr osobistych. Rozwiązania tego nie negowało późniejsze uregulowanie omawianej sytuacji w art. 446 § 4 k.c.

Przy przyjęciu, iż możliwe jest przyznanie zadośćuczynienia w omawianym przypadku, z odwołaniem się do ochrony dóbr osobistych, Sąd I instancji nie dopuścił się również naruszenia art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Z przepisu tego wynika, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym.

Wbrew odmiennemu pogładowi wyrażonemu w apelacji treść powyższego przepisu nie stanowi o braku podstawy do odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Sprawca odpowiada między innymi za szkodę, której następstwem jest śmierć poszkodowanego. Śmierć osoby bliskiej może prowadzić do naruszenia dobra osobistego jakim jest więź rodzinna i tym samym dawać prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Jak trafnie podkreśliła strona powodowa w odpowiedzi na apelację regulacja zawarta w art. 34 ust. 1 cyt. wyżej ustawy jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia możliwości pełnej kompensaty poszkodowanej osobie szkód doznanych na skutek wypadku drogowego, spowodowanego przez ponoszącego odpowiedzialność cywilną sprawcę, który ubezpieczył się od takiego rodzaju ryzyka. Wszelkie ustawowe ograniczenia, a zwłaszcza wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów wymagają ścisłej interpretacji, przy uwzględnieniu, na co słusznie zwraca uwagę strona powodowa, reguł wykładni nie tylko gramatycznej, ale również wykładni celowościowej i systemowej. Przy zastosowaniu tych reguł dokonana przez pozwanego interpretacja omawianego przepisu nie była właściwa.

Nie można też było zgodzić się z zarzutem, iż przyznane powódce zadośćuczynienie określono na zbyt wygórowanym poziomie. Ocena w tej mierze należy do Sądu pierwszej instancji, biorącego pod uwagę całokształt okoliczności danej sprawy, a ingerencja sądu odwoławczego możliwa jest jedynie w sytuacji gdy przyznana z powyższego tytułu kwota jest rażąco zawyżona lub zaniżona.

Sąd Okręgowy wskazał okoliczności którymi się kierował określając wysokość przysługującego powódce zadośćuczynienia. Uwzględnił staż małżeński M. S. i W. S. (2) (małżonkowie wraz z dziećmi stanowili zgodną i kochającą się rodzinę) oraz skutki jakie śmierć męża wywołała w psychice powódki oraz w jej życiu codziennym. Niewątpliwie skutki te były poważne – powódka utraciła męża który stanowił dla niej oparcie zarówno w wymiarze psychicznym jak i w wymiarze materialnym, przez dłuższy czas nie była w stanie podjąć pracy, musiała sama zająć się

wychowaniem dzieci oraz załatwianiem wszelkich spraw bytowych. Mając powyższe na względzie trudno było uznać zastrzeżenia strony pozwanej za przekonywujące.

Ostatecznie Sąd Okręgowy nie dopuścił się obrazy przepisów prawa materialnego wskazanych w apelacji.

Dlatego Sąd Apelacyjny oddalił apelację stosownie do art. 385 kpc. O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto na mocy art. 98 § 1 kpc, 108 § 1 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc.